Kódování a šifrování: Vigenèrova a Vernamova šifra

Informatika, ZŠ Broumovská

Petr Socha, 2022
petr.socha@zsbroumovska.cz

Vigenèrova šifra

- Rozšíření Caesarovy šifry
  - Tato prezentace předpokládá znalost Caesarovy šifry!
- Na rozdíl od Caesarovy šifry používá Vigenèrova šifra jako klíč víc čísel
  - Klíč můžeme definovat pomocí slova/hesla
- Pro příklad zašifrujeme „ALFONZKARASEK“ pomocí klíče „HESLO“
  - Nejprve opět převedeme jak zprávu, tak klíč, do digitální podoby

Kódovací tabulka

- Zpráva:
  - ALFONZKARASEK
  - 0,11,5,14,13,25, 10,0,17,0,18,4,10
- Šifrovací klíč
  - HESLO
  - 7,4,18,11,14

A	B	C	D	E	F
0	1	2	3	4	5

G	H	I	J	K	L
6	7	8	9	10	11

M	N	O	P	Q	R
12	13	14	15	16	17

S	T	U	V	W	X
18	19	20	21	22	23

Y	Z
24	25

Zašifrování Vigenèrovou šifrou

- Zpráva „ALFONZKARASEK“ má kód 0,11,5,14,13,25,10,0,17,0,18,4,10
- Klíč „HESLO“ má kód 7,4,18,11,14
- Zprávu zašifrujeme velmi obdobným způsobem, jako u Caesarovy šifry, ale používáme postupně všechna čísla z klíče:

Zpráva	A: **0**	L: **11**	F: **5**	O: **14**	N: **13**	Z: **25**	K: **10**	A: **0**	R: **17**	A: **0**	S: **18**	E: **4**	K: **10**
Klíč	H: **7**	E: **4**	S: **18**	L: **11**	O: **14**	H: **7**	E: **4**	S: **18**	L: **11**	O: **14**	H: **7**	E: **4**	S: **18**
Součet zpráva + klíč	7	15	23	25	27	32	14	18	28	14	25	8	28
Odečtení 26 u čísel > 25	7	15	23	25	1	6	14	18	2	14	25	8	2
Zašifrovaná zpráva	H	P	X	Z	B	G	O	S	C	O	Z	I	C

Písmeno „A“ se zašifrovalo pokaždé jinak, snadná frekvenční analýza jako u Caesarovy šifry není možná

Dešifrování Vigenèrovy šifry a shrnutí

- Dešifrování proběhne opět velmi obdobně, jako u Caesarovy šifry
- Namísto jednoho čísla se šifrovací klíč skládá z několika čísel, která se dokola opakují (viz příklad na předchozím slajdu)
- Pořád platí, že když vyjde číslo větší než 25, odečtu 26
  a když vyjde číslo menší než 0, přičtu 26
- Na rozdíl od Caesarovy šifry, jednoduchá **frekvenční analýza již není možná** (složitější statistikou to však stále jde)
- Útok hrubou silou zabere mnohem více času, a **čím delší heslo, tím bude složitější**

Vernamova šifra

- Vernamova šifra je speciální případ Vigenèrovy šifry
- **Šifrovací klíč/heslo je stejně dlouhé, jako šifrovaná zpráva**
  - Tedy se nemusí opakovat
- Šifrovací klíč by měl být pro různé zprávy **vždy různý**, a **vždy náhodně zvolený**
  - Potom je Vernamova šifra **neprolomitelná** (ani hrubou silou)
- Používala se například pro šifrování „horké linky“ mezi Washingtonem a Moskvou během studené války

Další zdroje informací

- Caesarova šifra (https://cs.wikipedia.org/wiki/Caesarova_%C5%A1ifra)
- Vigenerova šifra (https://cs.wikipedia.org/wiki/Vigen%C3%A8rova_%C5%A1ifra)
- Vernamova šifra (https://cs.wikipedia.org/wiki/Vernamova_%C5%A1ifra)
- Útok hrubou silou (https://cs.wikipedia.org/wiki/%C3%9Atok_hrubou_silou)